Pregledni znanstveni članak

Izazovi primjene modela slobode pružanja usluga osiguranja na jedinstvenom tržištu Europske unije: pravna neujednačenost i regulatorne prepreke

Tanja Margaletić[1]

Sažetak: *Razvojem jedinstvenog tržišta Europske unije omogućeno je prekogranično pružanje usluga osiguranja i putem modela slobode pružanja usluga. Rad analizira izazove s kojima se osiguratelji susreću pri prekograničnom pružanju usluga putem modela slobode pružanja usluga (Freedom of Service) na jedinstvenom tržištu Europske unije. Iako regulativa Europske unije nastoji ukloniti prepreke slobodnom kretanju osigurateljnih usluga, neujednačena primjena pravila, odnosno neujednačeni nacionalni propisi među državama članicama stvaraju određenu pravnu nesigurnost te se posljedično otežava distribucija osigurateljnih proizvoda i povećavaju operativni troškovi.*

Cilj rada je istražiti kako regulatorne razlike među državama članicama utječu na osiguratelje koji posluju prekogranično te identificirati prepreke koje otežavaju primjenu slobode pružanja usluga.

Analiza se temelji na ispitivanju pravnih i regulatornih aspekata tržišta osiguranja u Europskoj uniji, s fokusom na neujednačenost propisa, različite zahtjeve predugovornog informiranja i ostale izazove. Također se razmatraju preporuke Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) za poboljšanje usklađenosti propisa i olakšavanje prekograničnog poslovanja.

Regulatorna fragmentacija u području zaštite općih dobara (General Good Provisions) dodatno stvara različita tumačenja određenih pojmova,

1 Tanja Margaletić mag. iur.; Direktor Sektora za neživotna osiguranja i reosiguranje, Triglav osiguranje d.d., Antuna Heinza 4, Zagreb; tanja.margaletic@triglav.hr

što osiguratelјima otežava prilagodbu proizvoda i ugovora o osiguranju općenito, prema nacionalnim propisima svake od država članica.

Ključna pitanja obrađena u radu uključuju kako regulatorna neusklađenost nacionalnih propisa utječe na pravnu sigurnost i poslovne troškove osiguratelja, na koji način različiti zahtjevi predugovornog informiranja otežavaju primjenu slobode pružanja usluga te koje su mogućnosti za usklađenost propisa kako bi se olakšalo poslovanje osiguratelja na jedinstvenom tržištu Europske unije.

Zaključno, rad naglašava potrebu za većom pravnom harmonizacijom i učinkovitijom koordinacijom nadzornih tijela kako bi se osigurala učinkovitija primjena slobode pružanja usluga i stabilnije poslovno okruženje za osiguratelje sjedišta na području Europske unije.

Ključne riječi: *osiguranje, sloboda pružanja usluga, nacionalni propisi, regulatorna fragmentacija*

1. UVOD

Jedinstveno tržište Europske unije zamišljeno je kao prostor bez unutarnjih granica u kojem su osigurane četiri temeljne slobode: slobodno kretanje robe, osoba, usluga i kapitala. Te su slobode uspostavljene još Rimskim ugovorom iz 1957. godine, čime je postavljen pravni temelj za gospodarsku integraciju država članica. Razvoj tog jedinstvenog tržišta EU temelji se na pravu poslovnog nastana (tzv. Freedom of Establishment – FOE) i slobodi pružanja usluga (tzv. Freedom of Service – FOS). U kontekstu osiguratelјnog sektora, to znači da društva za osiguranje sa sjedištem u državama članicama EU ili država potpisnica Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru mogu obavljati poslove osiguranja izravno ili putem podružnice u drugim državama članicama. FOS model podrazumijeva da društva registrirana u jednoj državi članici mogu prekogranično pružati osiguratelјne usluge u drugoj državi članici, bez obveze osnivanja podružnice, pod uvjetom da prethodno ispune sve zahtjeve propisane regulativom EU i nacionalnim propisima države članice primatelja usluge.

FOS model podrazumijeva da društva za osiguranje sa sjedištem u jednoj državi članici Europske unije mogu pružati usluge osiguranja u drugoj državi članici bez obveze osnivanja podružnice, pod uvjetom da prethodno ispune sve zahtjeve propisane pravnom stečevinom EU i nacionalnim propisima države članice primatelja usluge. Iako administrativno jednostavniji, FOS model izložen je složenijim regulatornim

i nadzornim izazovima. Unatoč doprinosu razvoju jedinstvenog tržišta, povećanju konkurentnosti i dostupnosti proizvoda potrošačima u EU, njegova primjena u praksi suočava se s brojnim preprekama – uključujući neujednačenu provedbu propisa, razlike u nacionalnim zakonodavstvima, zahtjevne administrativne postupke i regulatornu fragmentaciju. Takve razlike uzrokuju pravnu nesigurnost, povećane operativne troškove i otežavaju usklađenost, osobito za osiguratelje koji istodobno posluju u više država članica.

U radu se analiziraju ključni pojmovi i regulatorni uvjeti za prekograničnо poslovanje u osiguranjeljnom sektoru, s naglaskom na izazove primjene FOS modela. Posebna je pozornost posvećena pravnoj fragmentaciji, nacionalnim propisima od posebnog interesa pojedine države članice, tzv. pravilima općeg dobra (*General Good Provisions*-GGP), ograničenjima u nadzornoj koordinaciji te složenim izvještajnim zahtjevima. Na temelju smjernica Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: EIOPA), kao i regulatorne prakse država članica, ukazuje se na potrebu za jačanjem usklađenosti, predvidivosti i učinkovitosti regulatornog okvira s ciljem olakšavanja prekograničnog poslovanja i unapređenja zaštite ugovaratelja i osiguranika na jedinstvenom tržištu EU.

2. REGULATIVNI OKVIR I PRIMJENA MODELA SLOBODE PRUŽANJA USLUGA

2.1 Primarno zakonodavstvo

Četiri temeljne slobode – slobodno kretanje robe, osoba, usluga i kapitala – čine pravni i funkcionalni temelj jedinstvenog tržišta Europske unije te su utemeljene osnivačkim ugovorima, koji predstavljaju izvor primarnog prava Europske unije. Upravo iz tog razloga, u uvodnom dijelu rada naglasak je stavljen na Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice od 25. ožujka 1957., koji je stupio na snagu 1. siječnja 1958., kao prvi akt kojim je institucionalno zajamčena sloboda kretanja usluga – jedna od ključnih pretpostavki za razvoj prekograničnog pružanja usluga, uključujući i one iz domene osiguranja[2]. Konkretni je Ugovor više puta je mijenjan i dopunjavan, a posljednji puta Ugovorom iz Lisabona od 13.12.2007. (tzv. Reformski ugovor) koji je stupio na snagu 1.12.2009. [3]

2 Keglević, A. (2012). Načela prava osiguranja u praksi Suda EU i njihov utjecaj na privatnopravne poretke država članica. Zbornik PFZ, 62(5–6), str. 1826–1829.

3 Pregled svih glavnih ugovora EU-a vidi na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_hr

Osnivački ugovori, kojima su postavljeni temelji liberalizacije jedinstvenog tržišta EU, predstavljaju primarno zakonodavstvo Unije i osiguravaju pravnu osnovu za slobodno prekogranično pružanje usluga. Budući da tržište osiguranja čini sastavni dio jedinstvenog tržišta, začetke slobode prekograničnog pružanja osigurateljnih usluga moguće je pronaći upravo u tim temeljnim aktima europskog prava.

2.2 Sekundarno zakonodavstvo

Nakon osnivačkih Ugovora, nastavak liberalizacije jedinstvenog tržišta EU započet je s Općim programom o slobodi kretanja usluga iz 1961. kojim je predloženo ukidanje propisanih ograničenja u pružanju usluga osiguranja u svrhu uspostave jedinstvenog tržišta.[4]

Prve direktive Europske ekonomske zajednice koje su se odnosile na osiguranje bile su: Prva direktiva Vijeća od 24. srpnja 1973. o usklađivanju zakona i drugih propisa u vezi s pokretanjem i obavljanjem poslova izravnog osiguranja osim životnog osiguranja (73/239/EEZ), Prva direktiva Vijeća od 5. ožujka 1979. o izravnom životnom osiguranju (79/267/EEZ) te Direktiva Vijeća od 30. svibnja 1978. o suosiguranju na razini Zajednice (78/473/EEZ).

Navedene direktive, iako su postavile temelj za regulatorno usklađivanje tržišta osiguranja unutar Zajednice, istovremeno su propisivale obvezu registracije poslovnog nastana u državi članici primatelja usluge. Tako je društvo za osiguranje koje je željelo poslovati u drugoj državi članici moralo osnovati podružnicu ili predstavništvo, ishoditi odobrenja nadležnih tijela obiju država, uskladiti ugovornu dokumentaciju te – kod obveznih osiguranja – pristupiti garancijskim fondovima[5]. Ovaj sustav dvostrukog nadzora i administrativnih zahtjeva znatno je ograničavao ostvarenje slobode prekograničnog pružanja osigurateljnih usluga.

Kao odgovor na ova ograničenja, Sud Europske unije (ranije Sud EZ-a) kroz svoju je praksu razvio temeljna načela prava osiguranja u EU. Utvrdio je kako je zahtjev za obveznim poslovnim nastanom u državi primatelja usluge povreda slobode pružanja usluga i njezina faktična negacija. Svaka nacionalna odredba koja propisuje takav uvjet smatra se protivnom pravu EU. Ovakvo tumačenje, kojim se jasno razgraničava poslovni nastan od pružanja usluga, izravno je utjecalo na izradu nove generacije direktiva – Solventnost II (2009/138/EZ) i Direktiva o distribuciji osiguranja (EU) 2016/97 – koje danas čine temelj sekundarnog

4 Keglević, A. (2012). Načela prava osiguranja u praksi Suda EU i njihov utjecaj na privatnopravne poretke država članica. Zbornik PFZ, 62(5–6), str. 1830.
5 Ibid., str. 1831–1832.

zakonodavstva EU u području osiguranja. Obje su direktive prenesene u hrvatsko zakonodavstvo i tumače se u skladu s ciljevima i načelima prava EU (dalje u tekstu: Direktiva 2009/138/EZ; Direktiva 2016/97).[6]

2.3 Hrvatsko nacionalno zakonodavstvo

Glavni pravni izvor nacionalnog zakonodavstva kojim se u Republici Hrvatskoj uređuje sloboda pružanja usluga osiguranja na jedinstvenom tržištu Europske unije je Zakon o osiguranju (NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22, 152/24) (dalje u tekstu: ZOS). U dijelu koji se odnosi na prekogranično obavljanje poslova obveznih osiguranja u prometu, relevantan je i Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14, 155/23) (dalje u tekstu: ZOOP). Odredbe tih zakona, kojima su u hrvatski pravni poredak prenesene relevantne direktive Europske unije, tumače se u skladu s ciljevima i načelima utvrđenima primarnim pravom EU te u duhu ujednačenog tumačenja europskih direktiva.

Prema preambuli Direktive 2009/138/EZ, zakonodavni okvir Solventnosti II usmjeren je na jačanje jedinstvenog tržišta osiguranja uz očuvanje visoke razine zaštite osiguranika. Točka 16. naglašava potrebu za usklađivanjem nacionalnih zakonodavstava kako bi se spriječila fragmentacija tržišta i osigurala zaštita ugovaratelja osiguranja. U točkama 77.–79. ističe se da ugovaratelji osiguranja moraju imati pristup najširem mogućem rasponu osigurateljnih proizvoda dostupnih u EU, a države članice moraju osigurati neometanu distribuciju tih proizvoda, bez obzira na to pruža li ih društvo sa sjedištem u toj državi ili ono koje djeluje prekogranično. Iznimke su dopuštene samo kada su propisane radi zaštite općeg dobra, uz uvjet razmjernosti i nediskriminacije.[7]

3. OSNOVNE ZNAČAJKE OBAVLJANJA POSLOVA OSIGURANJA TEMELJEM SLOBODE PRUŽANJA USLUGA

U čl. 13. st. 9. i 13. Direktive 2009/138/EZ, koja je prenesena u ZOS, definirano je kada se smatra da društvo za osiguranje obavlja poslove osiguranja izravno, odnosno po pravilima o slobodi pružanja usluga osiguranja, konkretno što se smatra da je FOS posao. Društvo za osiguranje registrirano u jednoj državi članici (dalje u tekstu: matična država ili država pružatelja usluge) obavlja poslove osiguranja temeljem slobode pružanja usluga kada se rizik (kod neživotnih osiguranja), odnosno obveza (kod životnih

6 Ibid., str. 1833–1834.
7 Direktiva 2009/138/EZ, preambula, točke 16., 77.–79.

osiguranja) nalazi u drugoj državi članici (dalje u tekstu: državi domaćinu ili država primatelja usluge)[8].

Kod neživotnih osiguranja, sukladno čl. 3. st. 1. t. 18. ZOS-a država članica u kojoj se nalazi rizik je:

a) država članica u kojoj se nalazi imovina, kad se osiguranje odnosi na zgrade ili na zgrade i njihov sadržaj, pod uvjetom da je sadržaj pokriven istom policom osiguranja

b) kada se osiguranje odnosi na bilo koju vrstu prijevoznog sredstva (vozilo, zrakoplov, brodica, odnosno jahta), država članica u kojoj je prijevozno sredstvo registrirano

c) kada se osiguranje odnosi na bilo koju vrstu rizika povezanih s putovanjem ili godišnjim odmorom u slučaju polica koje traju četiri mjeseca ili kraće, država članica u kojoj je ugovaratelj sklopio ugovor o osiguranju

d) u svim slučajevima koji nisu izričito navedeni u točkama a), b) ili c), država članica u kojoj se nalazi:

   - prebivalište ili uobičajeno boravište ugovaratelja osiguranja ako je ugovaratelj osiguranja fizička osoba ili
   - poslovni nastan ugovaratelja osiguranja na koji se ugovor odnosi ako je ugovaratelj osiguranja pravna osoba.[9]

Kod životnih osiguranja, sukladno čl. 3. st. 1. t. 19. ZOS-a, država članica preuzimanja obveze je država članica u kojoj se nalazi:

- prebivalište ili uobičajeno boravište ugovaratelja osiguranja ili
- ako je ugovaratelj osiguranja pravna osoba, onaj poslovni nastan ugovaratelja osiguranja na koji se ugovor odnosi[10].

Zaključno, država u kojoj se nalazi rizik za neživotna osiguranja, odnosno država članica preuzimatelja obveze za životna osiguranja jednaka je državi domaćinu/državi primatelja usluge. Država domaćina smatra se ujedno država u kojoj se pružaju usluge osiguranja (ZOS, čl. 3. st. 1. t. 17.). Kada je država domaćina/država primatelja usluge različita od matične države/države pružatelja usluge, smatra se da je riječ o FOS poslu, odnosno prekograničnom pružanju usluga osiguranja temeljem slobode pružanja usluga.

8 Padovan, A., & Duvnjak, L. (2021). Prekogranično poslovanje društava za osiguranje na jedinstvenom tržištu Europske unije – pogled iz Hrvatske. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Zagrebu, 71(1), 41–63.
9 Zakon o osiguranju, NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22, 152/24
10 Ibid.;

Na primjer, kod osiguranja automobilske odgovornosti država u kojoj se nalazi rizik (država domaćina) i ujedno država u kojoj se pružaju usluge, smatra država članica u kojoj je vozilo registrirano.

Iako se ovaj rad primarno bavi slobodom prekograničnog pružanja usluga (FOS) s aspekta društava za osiguranje, usputno je važno istaknuti razliku u primjeni tog modela kada je riječ o posrednicima u osiguranju. Naime, Direktiva 2016/97 i ZOS ne sadržavaju izričitu definiciju slobode pružanja usluga u kontekstu distribucije osiguranja, dok se u slučaju društava za osiguranje taj model jasno uređuje Direktivom 2009/138/EZ.[11]

Obzirom praksa Suda Europske unije još nije precizno oblikovala granice FOS modela za posrednike, u primjeni su Smjernice EIOPA-e. Prema njima, smatra se da posrednik posluje prekogranično ako omogućuje sklapanje ugovora ugovaratelju koji je rezident druge države članice i ako se ugovor odnosi na rizik ili obvezu u toj državi. S druge strane, posrednik ne posluje prema FOS režimu ako je registriran u istoj državi kao i ugovaratelj, ako se rizik nalazi u istoj državi ili ako ne postoji namjera za prekogranično poslovanje.[12] Stoga može postojati situacija u kojoj osiguratelj posluje temeljem FOS-a, dok posrednik koji distribuira njegove proizvode ne posluje u istom režimu. To potvrđuje potrebu za jasnim razgraničenjem uloga osiguratelja i posrednika u prekograničnom poslovanju.[13]

4. PRETPOSTAVKE ZA OBAVLJANJE POSLOVA OSIGURANJA TEMELJEM SLOBODE PRUŽANJA USLUGA

Ukoliko je obavljanje poslova osiguranja prema prethodno navedenim kriterijima klasificirano kao FOS posao, za takvo prekogranično pružanje usluga osiguranja nužno je kumulativno zadovoljiti određene preduvjete. Ključno je posjedovanje odobrenja za rad, izdanog od nadležnog tijela matične države članice, za konkretno prijavljene vrste osiguranja (Direktiva 2009/138/EZ, čl. 180).[14]

Za društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, postupak notifikacije prema Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: HANFA) propisan je čl. 63. ZOS-a,[15] te uključuje podnošenje obrasca s navodom

11 Padovan, A., & Duvnjak, L. (2021). Prekogranično poslovanje društava za osiguranje na jedinstvenom tržištu Europske unije – pogled iz Hrvatske. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Zagrebu, 71(1), 41–63.
12 EIOPA, Guidance on the identification of cross-border business of insurance intermediaries, dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu
13 Padovan, A., & Duvnjak, L. (2021). Prekogranično poslovanje društava za osiguranje na jedinstvenom tržištu Europske unije – pogled iz Hrvatske. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Zagrebu, 71(1), 41–63.
14 Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335, 17. 12. 2009.
15 Zakon o osiguranju (NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22, 152/24), čl. 63.

rizika i dokazom o uplati naknade.[16] Jednako vrijedi i za društva iz drugih država članica koja žele poslovati u RH, pri čemu njihova nadležna tijela dostavljaju obavijest HANFA-i (čl. 66.–77. ZOS-a)[17].

Nakon ispunjenja navedenih pretpostavki, društva za osiguranje koja posluju temeljem FOS modela moraju osigurati usklađenost s pravilima države u kojoj pružaju usluge (država domaćina), odnosno poštivanje pravila općeg dobra (*General Good Provisions* – GGP) svake države članice. Pravila općeg dobra (dalje u tekstu: GGP) predstavljaju skup pravila kojima se osigurava zaštita potrošača, tržišnog natjecanja, fiskalnog interesa i pravne sigurnosti u svakoj državi članici. U skladu s Direktivama 2009/138/EZ i 2016/97, društva za osiguranje obvezna su poštivati GGP države primatelja usluge prilikom prekograničnog poslovanja, neovisno o tome posluju li putem FOS modela. GGP obuhvaćaju i brojna administrativna i organizacijska pravila prethodno spomenuta u kontekstu općih pretpostavki, a dodatna zahtjevi primjenjuju se na proizvode koji su obuhvaćeni ZOOP. U nastavku se navode neke od skupina odredbi nacionalnih propisa (GGP) kojima se štiti opće dobro.[18]

- imenovanje poreznih i predstavnika za štete
- pravila oglašavanja, marketinga i distribucije
- članstvo u nacionalnim fondovima za obvezna osiguranja
- zahtjevi o jeziku predugovorne dokumentacije i komunikacije
- primjena kaznenih, potrošačkih i ugovornih normi
- provedba pravila o tržišnom natjecanju, zaštiti podataka i suzbijanju pranja novca

HANFA je također na svojim internetskim stranicama objavila sažetak GGP koja se odnose na sva društva iz EU koja žele poslovati na hrvatskom tržištu, a koja pravila uz čine okvir zaštite tržišta i potrošača.[19]

5. FRAGMENTACIJA PRAVILA OPĆEG DOBRA I NJEZIN UTJECAJ NA PREKOGRANIČNO OSIGURATELJNO POSLOVANJE

Značajne razlike u pravilima općeg dobra (GGP) među državama članicama predstavljaju ozbiljnu prepreku za dosljednu primjenu modela slobode pružanja usluga (FOS). Ta pravila, iako formalno usmjerena na zaštitu potrošača, u praksi često otežavaju prekogranično poslovanje

16 Pravilnik o vrsti i visini naknada Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN 26/2019), čl.12. t.17. i 18.
17 Zakon o osiguranju (NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22, 152/24), čl. 66.-77.
18 Freedom to provide services and the general good in the insurance sector, SL C 43/03, 16. 2. 2000., Official Journal of the European Communities, str. 20–27.
19 Poveznice na službenoj stranici HANFA, dostupno na https://www.hanfa.hr/podrucja-nadzora/trziste-osiguranja/pravila-opceg-dobra/

osiguratelja.[20] Najčešće razlike odnose se na predugovorne informacije, jezik komunikacije, strukturu i oblik dokumentacije, pravila oglašavanja, članstvo u garancijskim fondovima, porezni tretman te imenovanje lokalnih predstavnika za štete. Posebno su zahtjevna obvezna osiguranja u prometu, gdje pojedine države uvode tehničke i organizacijske uvjete koji nadilaze minimalne EU zahtjeve te obvezu uključivanja u nacionalne garancijske fondove za sve vrste obveznih osiguranja u prometu. Tako primjerice iako ZOS ne zahtijeva članstvo u garancijskim fondovima za sve vrste osiguranja, mnoge države to propisuju kroz vlastita pravila općeg dobra, čime dodatno opterećuju društva koja koriste FOS model. Takva pravna fragmentacija rezultira povećanim administrativnim troškovima, potrebom za lokalizacijom dokumentacije, pravnim i jezičnim prilagodbama te dodatnim ljudskim i financijskim resursima.

Izvještaj General Good Country Analysis (2019) potvrđuje da države članice koriste GGP kako bi postavile dodatne uvjete za osiguratelje koji posluju prekogranično, posebno putem FOS modela.[21] Ti zahtjevi uključuju obvezu savjetovanja, jezičnu i formalnu prilagodbu dokumentacije, uvjete oglašavanja, pristup tržištu, članstvo u garancijskim fondovima i fiskalne obveze. Kako bi se prikazala raznolikost GGP, u nastavku se ukratko iznose ključne razlike među odabranim državama članicama Europske unije. Fokus je stavljen na područja poput jezika dokumentacije, predugovornih informacija, članstva u garancijskim fondovima, poreznih obveza te obveze imenovanja predstavnika za štete.

Austrija zahtijeva da dokumentacija bude na njemačkom jeziku te propisuje posebna pravila oglašavanja, uključujući zabranu određenih promotivnih poruka. Zakonom o nadzoru osiguranja utvrđena je obveza predugovornog informiranja te čak i slučaju nepostojanja savjetodavne obveze, distributer mora potrošaču pružiti propisani set informacija[22]. Imenovanje predstavnika za štete i članstvo u nacionalnom fondu obvezni su kod osiguranja automobilske odgovornosti [23].

Belgija proširuje obvezu savjetovanja na sve vrste osiguranja, uz obvezan test prikladnosti čak i kada se savjetovanje formalno ne pruža. Dokumentacija mora biti dostupna na jednom od tri službena jezika (nizozemski, francuski ili njemački). Garancijski fond je obvezan za obvezno osiguranje automobilske odgovornosti [24].

20 EIOPA. (2024), Report on Supervisory Activities in 2023 (EIOPA-BoS-24/0177)
21 EIOPA. (2019), Country-By-Country Analysis of National General Good Rules. Frankfurt: European Insurance and Occupational Pensions Authority, 30 July 2019
22 Zakon o nadzoru osiguranja (Versicherungsaufsichtsgesetz – VAG 2016), članci 137. i 138.
23 EIOPA. (n.d.). Austria – General Good Provisions (GGP), dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en
24 EIOPA. (2019), Country-By-Country Analysis of National General Good Rules Frankfurt: European Insurance and Occupational Pensions Authority, 30 July 2019

Bugarska propisuje da se svi dokumenti dostavljaju isključivo na bugarskom jeziku, a oglašavanje na vozilima je zabranjeno.

Za distribuciju osiguranja automobilske odgovornosti je obvezno imenovati lokalnog predstavnika za štete[25].

Litva zahtijeva litavski jezik za svu dokumentaciju, uključujući promotivne materijale, i obvezno korištenje trajnog medija za prijenos informacija[26].

Malta dopušta fleksibilnost u jeziku dokumentacije (engleski ili malteški), ali očekuje da se jezik korisničkog sučelja podudara s dokumentacijom. Garancijski fond je obvezan za osiguranje automobilske odgovornosti. Dodatno je obvezan lokalni predstavnik za štete, dok porezni predstavnik nije [27].

Mađarska se ističe specifičnim poreznim režimima, uključujući dodatne poreze na premije, te obvezom imenovanja poreznog zastupnika za osiguratelje bez sjedišta. [28]

Francuska također zahtijeva dokumentaciju na francuskom jeziku, registraciju predstavnika za štete te članstvo u nacionalnom garancijskom fondu za obvezna osiguranja automobilske odgovornosti [29].

Njemačka propisuje da svi dokumenti predugovornog informiranija budu dostupni na njemačkom jeziku. Također je obvezno članstvo u garancijskom fondu i imenovanje fiskalnog zastupnika ako se ne posluje preko domaćih posrednika[30].

Italija zahtijeva da sva dokumentacija, uključujući i test prikladnosti, bude na talijanskom jeziku. Kod obveznih osiguranja u prometu propisano je članstvo u garancijskom fondu za žrtve nesreće u prometu i registracija kod Concessionaria Servizi Assicurativi Pubblici S.p.A. (CONSAP). Fiskalni zastupnik je obvezan ako društvo nema sjedište u Italiji[31] te imenovanje lokalnog predstavnika za štete.

Slovenija propisuje dokumentaciju na slovenskom jeziku i obvezu predugovornog informiranja o troškovima, pravima i trajanju ugovora. Kod svih obveznih osiguranja u prometu postoji obveza imenovanja

25 Ibid.,
26 Ibid.,
27 Ibid.,
28 Ibid.,
29 Ibid.,
30 EIOPA. (n.d.). Germany – General Good Provisions (GGP), dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en
31 EIOPA. (n.d.). Italy – General Good Provisions (GGP), dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en

predstavnika za štete i članstvo u nacionalnom garancijskom fondu[32].

U okviru prethodno navedenih izazova u regulatornoj diverzifikaciji, posebno mjesto zauzimaju administrativna i izvještajna opterećenja koja dodatno otežavaju primjenu FOS modela. Prema izvješću Insurance Europe Annual Report 2023–2024: Reporting Reduction (2024), regulatorni okvir za sektor osiguranja u EU-u značajno je narastao – s 12 propisa u 2012. na više od 70 pravnih akata danas[33]. Time se stvara kompleksan sustav s tisućama stranica propisa i čestim preklapanjima. Za osiguratelje koji posluju prekogranično, takav porast regulatornih zahtjeva podrazumijeva više troškova usklađivanja i pravnu nesigurnost, zbog potencijalnih kolizija između nacionalnih i europskih zahtjeva[34]. Dodatni izazov predstavljaju različita tumačenja propisa od strane nacionalnih nadzornih tijela, posebice u području izvještavanja, gdje se često traže gotovo identični podaci u različitim formatima, rokovima i prema različitim tehničkim specifikacijama. Pojavljuju se i slučajevi tzv. dvostruke regulacije – primjerice, digitalni proizvodi istovremeno podliježu pravilima:

- Direktive (EU) 2016/97 o distribuciji osiguranja (IDD)[35],
- Uredbe (EU) 2022/2554 o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA)[36],
- Uredbe (EU) 2016/679 o zaštiti podataka (GDPR),

uz dodatne nacionalne propise, bez jasne koordinacije među tijelima.

Iako je Europska komisija najavila smanjenje regulatornog opterećenja (uključujući cilj smanjenja izvještajnih zahtjeva za 25%), konkretni rezultati za osigurateljni sektor zasad su skromni[37]. Dodatno opterećenje predstavljaju novi regulatorni okviri poput:

- Direktiva (EU) 2025/1 o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju društava za osiguranje i društava za reosiguranje (IRRD)[38],
- te već spomenute Uredbe (EU) 2022/2554 (DORA),
  često bez odgovarajuće koordinacije među zakonodavcima.

Strukovno udruženje europskih osiguratelja i reosiguratelja (dalje u tekstu: Insurance Europe), u istom izvješću, naglašava potrebu za izbjegavanjem

32 EIOPA. (n.d.). Slovenia – General Good Provisions (GGP), dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en
33 Insurance Europe (2024). Annual report 2023–2024: Reporting reduction – How reporting requirements are affecting insurers and how they can be streamlined. Bruxelles: Insurance Europe.
34 EIOPA. (2024a). Report on Supervisory Activities in 2023 (EIOPA-BoS-24/0177), 19 April 2024
35 EIOPA. (2024c). Decision on the cooperation of competent authorities with regard to Directive (EU) 2016/97 on insurance distribution (EIOPA-BoS-24/339), 24 August 2024
36 EIOPA. (2024b). Final Single Programming Document 2025–2027: Including Annual Work Programme 2025 (EIOPA-BoS-24/581), 17 December 2024
37 Insurance Europe. (2024). Annual report 2023–2024: Reporting reduction – How reporting requirements are affecting insurers and how they can be streamlined. Bruxelles: Insurance Europe.
38 EIOPA. (2024b). Final Single Programming Document 2025–2027: Including Annual Work Programme 2025 (EIOPA-BoS-24/581), 17 December 2024

tzv. regulatornih silosa – donošenja propisa bez međusobne koordinacije i bez procjene kumulativnog učinka na poslovanje osiguratelja. Također poziva na veću fleksibilnost, proporcionalnost i razumne rokove za implementaciju novih obveza (idealno 18–24 mjeseca za složenije zahtjeve)[39].

Bez reforme administrativnog pristupa i bolje koordinacije, postoji rizik da će rastuće regulatorno opterećenje obeshrabriti osiguratelje u primjeni FOS modela, čime se umanjuje učinkovitost jedinstvenog EU tržišta osiguranja i dostupnost konkurentnih proizvoda za potrošače.

6. FOS MODEL U PREKOGRANIČNOM OSIGURANJU: IZAZOVI PRAVNE USKLAĐENOSTI I NADZORNE KOORDINACIJE

Iako su prethodno prikazane regulatorne i administrativne prepreke koje proizlaze iz različitih GGP među državama članicama, složenost dodatno produbljuje način njihove provedbe u praksi. Jedan od ključnih izazova primjene modela slobode pružanja usluga (FOS) u sektoru osiguranja upravo je neujednačena interpretacija, pa posljedično i implementacija GGP-a, koja dovodi do različitih pravnih i nadzornih pristupa među državama članicama. Naime, čak i kada su pravne odredbe formalno usklađene, njihova operativna primjena često varira – što stvara pravnu nesigurnost i otežava dosljednu primjenu FOS modela u prekograničnom poslovanju. Unatoč tome što primjerice Direktiva 2009/138/EZ i Direktiva 2016/97 imaju za cilj standardizaciju regulatornog okvira, GGP pravila, koja svaka država članica definira autonomno, ostavljaju prostor za znatne regulatorne razlike. U praksi to znači da osiguratelji koji posluju prekogranično unutar EU-a često nailaze na različita tumačenja istih europskih pravnih normi – od zahtjeva za informiranje potrošača i poreznih obveza do zahtjeva u vezi s dokumentacijom, jezikom i tržišnim praksama[40]. Takva pravna fragmentacija otežava poslovanje, povećava operativne troškove i stvara pravnu nesigurnost, osobito za osiguratelje koji posluju u više jurisdikcija istovremeno. Dodatno, za one koji koriste FOS model, to znači potrebu za kontinuiranim praćenjem zakonodavnih promjena, višestrukim prilagodbama i većim ulaganjem u usklađenost.

Dodatni izazovi za osiguratelje posebno se javljaju kod primjene FOS modela u području obveznih osiguranja u prometu. Prema ZOS-u[41] država u kojoj se nalazi rizik – primjerice kod osiguranja vozila ili plovila – je

39 Insurance Europe. (2024). Annual report 2023–2024: Reporting reduction – How reporting requirements are affecting insurers and how they can be streamlined. Bruxelles: Insurance Europe.
40 EIOPA. (2024). Report on Supervisory Activities in 2023 (EIOPA-BoS-24/0177), 19 April 2024
41 čl. 3. st. 1. toč.18 ZOS-a

država članica u kojoj je sredstvo registrirano. Prema članku 41. stavku 3. ZOOP-a, vlasnik inozemne brodice ili jahte koja ulazi u teritorijalno more Republike Hrvatske mora imati važeći ugovor o osiguranju sukladno širini pokrića i minimalnoj osiguranoj svoti koju propisuje ZOOP, a isti Zakon zabranjuje odbijanje sklapanja osiguranja pod uvjetima društva[42]. Time se kao osiguratelj nalazi u koliziji s propisima vlastite države i države članice primatelja usluge, osobito u pogledu jezičnih zahtjeva, dokumentacije[43] i mogućnosti odbijanja sklapanja osiguranja. Ova situacija dodatno prikazuje kako se, unatoč formalnoj usklađenosti s pravom EU, u GGP pojedinih država članica pojavljuju nesuglasja koja otežavaju zakonitu i učinkovitu primjenu FOS modela.

U svom Izvješću o nadzornim aktivnostima za 2023. (EIOPA-BoS-24/0177), EIOPA navodi brojne izazove u nadzoru osiguratelja koji posluju putem FOS modela[44]. Iako FOS omogućuje prodaju osiguranjnih proizvoda bez zasnivanja podružnice, njegovo učinkovito funkcioniranje pretpostavlja visok stupanj suradnje između nadzornih tijela država članica – što u praksi nije uvijek slučaj. Jedan od najzapaženijih slučajeva odnosi se na društvo NOVIS Insurance Company a.s. (Slovačka), koje je nudilo proizvode s investicijskom komponentom u više država. Zbog nejasnih struktura proizvoda, složenih uvjeta prinosa i netransparentnog informiranja, zabilježen je velik broj pritužbi potrošača. Međutim, odgovori nadležnih tijela bili su sporiji od očekivanog zbog nedostatne koordinacije i ograničenih pravnih instrumenata. Kao odgovor, EIOPA je zajedno s Národná banka Slovenska (NBS) i drugim nadzornim tijelima aktivirala kolaboracijsku platformu predviđenu člankom 152b Direktive Solventnost II – mehanizam koji omogućuje zajednički nadzor i pravovremenu razmjenu informacija u prekograničnim situacijama. Ipak, slučaj NOVIS pokazuje da čak i uz formalizirane mehanizme, operativni kapaciteti i različiti nacionalni pravni okviri mogu ograničiti učinkovitost nadzora. Slični problemi uočeni su i kod distribucije kreditno-zaštitnih proizvoda (Credit Protection Insurance – CPI), gdje su osiguratelji plasirali proizvode bez adekvatne procjene prikladnosti i uz korištenje nejasnih ili zbunjujućih informacija.[45] Takvi slučajevi dodatno potvrđuju potrebu za usklađivanjem standarda prodajnog ponašanja u prekograničnom kontekstu.

Dodatnu potvrdu o postojanju nadzornih praznina i institucionalnih ograničenja pruža i izvješće Failures and Near Misses in Insurance (EIOPA-BoS-21/394), koje analizira 219 slučajeva poslovnih neuspjeha i kriznih situacija u europskom sektoru osiguranja u razdoblju od 1999. do 2020.

42 čl. 41. i čl. 8. ZOOP-a
43 Vidi i čl. 43. st.4. ZOS-a
44 EIOPA. (2024). Report on Supervisory Activities in 2023 (EIOPA-BoS-24/0177), 19 April 2024
45 EIOPA. (2024). Report on Supervisory Activities in 2023 (EIOPA-BoS-24/0177), 19 April 2024

godine[46]. U oko 30% prekograničnih slučajeva zabilježeni su gubici za potrošače, dok su u 33% korištena vanjska zaštitna sredstva (npr. garancijski fondovi), a u gotovo polovici iznos pomoći prelazio je 20% ukupne imovine osiguratelja. Ovo izvješće dodatno ističe da regulatorna fragmentacija među državama članicama – osobito u području predugovornih informacija, poreznih obveza, pristupa garancijskim fondovima i zahtjeva za dokumentaciju – otežava pravovremenu reakciju nadzornih tijela u kriznim situacijama. U nekim slučajevima nadležna tijela nisu prepoznala rizične obrasce na vrijeme, dok su u drugima postojale pravne i operativne zapreke za koordiniranu intervenciju. Zabilježeni su i slučajevi u kojima su osiguratelji, koristeći FOS model, nudili police u više država članica, ali su u slučaju financijskih problema njihovi korisnici ostajali bez učinkovite zaštite zbog pravnih ograničenja u nadležnosti garancijskih fondova ili nedostatka lokalnih predstavnika za štete. Također je uočeno da mnogi proizvodi, iako formalno usklađeni s EU standardima, nisu bili adekvatno prilagođeni lokalnim tržištima – što je dodatno otežalo ostvarenje prava osiguranika.

Dugoročna primjena FOS modela u europskom osiguranjnom sektoru zahtijeva veću regulatornu usklađenost i snažniju institucionalnu suradnju među državama članicama. U tom kontekstu, EIOPA naglašava važnost unaprjeđenja prekogranične koordinacije kroz učinkovitije kanale razmjene podataka, zajedničke smjernice za postupanje u kriznim situacijama, bolju interoperabilnost garancijskih fondova te jačanje vlastite koordinacijske uloge[47]. Sve navedeno trebalo bi se ostvariti bez dodatnog regulatornog opterećenja za osiguratelje, ali uz višu razinu pravne predvidljivosti i zaštite potrošača.

7. STRATEŠKI PRIORITETI I INICIJATIVE EIOPA-E ZA UNAPRJEĐENJE PREKOGRANIČNE SURADNJE I NADZORNE KOORDINACIJE (2025.–2027.)

U svjetlu izazova utvrđenih kroz prethodno analizirane prekogranične slučajeve i nadzorne neujednačenosti, EIOPA je kroz odluku EIOPA-BoS-24/339: Decision on Cooperation IDD dodatno formalizirala pravila o međuinstitucionalnoj komunikaciji i obvezama izvještavanja[48]. Ova odluka predstavlja regulatorni odgovor na identificirane nedostatke u nadzoru, kao što je prikazano i u izvješću Failures and Near Misses in

46 EIOPA. (2021). Failures and Near Misses in Insurance: Overview of recovery and resolution actions and cross-border issues (EIOPA-BoS-21/394), 8 October 2021

47 EIOPA. (2024). Report on Supervisory Activities in 2023 (EIOPA-BoS-24/0177), 19 April 2024 EIOPA. (2021). Failures and Near Misses in Insurance: Overview of recovery and resolution actions and cross-border issues (EIOPA-BoS-21/394), 8 October 2021

48 EIOPA. (2024). Decision on Cooperation under the Insurance Distribution Directive – IDD (EIOPA-BoS-24/339), 24 August 2024

Insurance (EIOPA-BoS-21/394), koje ukazuje na potrebu pravodobne razmjene informacija nad osiguratelјima koji djeluju na više tržišta EU[49]. Navedeni okvir omogućuje efikasniju razmjenu informacija ne samo kod slučajeva insolventnosti, već i tijekom rane detekcije operativnih i tržišnih nepravilnosti. Time se jača otpornost tržišta i omogućuje nadležnim tijelima da djeluju preventivno, čime se smanjuje potreba za aktivacijom garancijskih fondova ili restrukturiranjem.

Ova inicijativa izravno adresira prethodno identificirane izazove u komunikaciji među nadzornim tijelima, osobito one prikazane kroz primjere poput NOVIS Insurance Company i druge slučajeve prekograničnih poteškoća. Kao što je prethodno prikazano, kašnjenja u razmjeni informacija doprinijela su regulatornim prazninama i odgođenim intervencijama – što EIOPA ovom odlukom nastoji prevenirati. Ključna vrijednost pristupa vidljiva je u načelu proporcionalnosti i operativne izvedivosti: cilj nije administrativno opterećenje osiguratelja, već uvođenje učinkovitog i tehnički podržanog mehanizma za pravodobnu razmjenu ključnih informacija – u interesu tržišne stabilnosti i zaštite potrošača.

Iako već postoje alati poput nadzornih kolegija i kolaboracijskih platformi, EIOPA ocjenjuje da je njihova učinkovitost ograničena te predlaže dodatne mjere. U dokumentu Final Single Programming Document 2025–2027 (EIOPA-BoS-24/581), EIOPA utvrđuje strateške smjernice kojima odgovara na ključne izazove u području prekograničnog poslovanja[50]. Posebni fokus stavlja se na sljedeće mjere:

- razvoj nadzorne tehnologije (SupTech),
- jačanje uloge u digitalnom nadzoru,
- podršku provedbi propisa poput Uredbe o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA) i Direktive o oporavku i sanaciji osiguratelja (IRRD),
- te harmonizaciju sustava zaštite potrošača i garancijskih fondova.

U kontinuitetu s pristupom izraženim u odluci *BoS-24/339*, ni ovi strateški prioriteti ne teže dodatnom regulatornom pritisku, već uspostavi predvidivog, učinkovitog i digitalno podržanog nadzora. SupTech alati omogućuju automatizirano praćenje rizika i pravodobno otkrivanje nepravilnosti kod osiguratelja koji posluju prekogranično putem FOS modela[51]. U okviru strateškog plana, EIOPA također najavljuje uvođenje zajedničkih digitalnih platformi za suradnju među nadzornim tijelima, uključujući sustave za razmjenu obavijesti, pritužbi i nadzornih mjera.

49 EIOPA. (2021). Failures and Near Misses in Insurance: Overview of recovery and resolution actions and cross-border issues (EIOPA-BoS-21/394), 8 October 2021

50 EIOPA. (2024). Final Single Programming Document 2025–2027: Including Annual Work Programme 2025 (EIOPA-BoS-24/581), 17 December 2024

51 Ibid., str. 13–14.

Ovi alati omogućuju transparentniju komunikaciju među državama članicama i usklađen pristup nadzoru subjekata koji koriste FOS model poslovanja[52].

Jedan od važnih ciljeva EIOPA-e ostaje harmonizacija zaštite potrošača, osobito kroz bolju usklađenost osiguranjeljnih nacionalnih garancijskih fondova (*Insurance guarantee schemes – IGSs*). Prema izvješću *Failures and Near Misses in Insurance* (EIOPA-BoS-21/394), brojni prekogranični slučajevi insolventnosti rezultirali su gubicima za potrošače upravo zbog neujednačenosti ovih sustava. [53]. U mnogim slučajevima garancijski fondovi nisu mogli intervenirati jer osiguratelj nije bio njihov član u državi članici primatelja usluge ili zbog teritorijalnih ograničenja nadležnosti. EIOPA zato već godinama zagovara minimalnu harmonizaciju ovih fondova na razini EU-a kako bi se osigurala zaštita potrošača, čak i kod valjano sklopljenih ugovora. Nedostatak interoperabilnosti i neujednačen pristup u državama članicama narušava pravnu sigurnost i povjerenje u funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Stoga se u aktualnim strateškim prioritetima EIOPA-e upravo ta komponenta ističe kao ključna za jačanje otpornosti, stabilnosti i zaštite osiguranika.

Takav pristup dodatno naglašava ciljeve prethodno obrađene u ovom radu – jačanje pravne sigurnosti, tržišne stabilnosti i prekogranične transparentnosti. Kroz ove inicijative, EIOPA potvrđuje svoju središnju ulogu u institucionalnom jačanju uvjeta za zakonito, predvidivo i otporno poslovanje u europskom sektoru osiguranja.

8. ZAKLJUČAK

Model slobode pružanja usluga (FOS) čini temeljnu komponentu razvoja jedinstvenog tržišta osiguranja unutar Europske unije. Iako je normativni okvir EU usmjeren na liberalizaciju tržišta i uklanjanje prepreka slobodnom kretanju usluga, praksa ukazuje na brojne izazove u njegovoj primjeni. Analiza je pokazala da pravna fragmentacija – osobito kroz različita tumačenja GGP predstavlja značajnu prepreku za osiguratelje koji posluju u više država članica. Ta neujednačenost obuhvaća sadržajne razlike u propisima, tehničke zahtjeve, kao i razlike u nadzornoj praksi i administrativnim postupcima. Unatoč postojanju mehanizama suradnje putem EIOPA-e, izazovi koordinacije i pravovremene razmjene informacija među nadzornim tijelima i dalje su prisutni, osobito u prekograničnim kriznim situacijama.

52 Ibid., str. 13–14.
53 EIOPA. (2021). Failures and Near Misses in Insurance: Overview of recovery and resolution actions and cross-border issues (EIOPA-BoS-21/394), 8 October 2021

Model slobode pružanja usluga osiguranja ključan je za razvoj jedinstvenog tržišta EU, no njegova učinkovita primjena otežana je pravnom neujednačenošću i regulatornim preprekama. Različita tumačenja EU regulative, neujednačena pravila općeg dobra (GGP) i kompleksni porezni sustavi predstavljaju glavne izazove za osiguratelje. Poboljšanje suradnje među nadzornim tijelima, harmonizacija nacionalnih propisa i usklađivanje zaštite potrošača mogu pridonijeti stabilnijem i predvidljivijem regulatornom okruženju za prekogranično poslovanje osiguratelja.

S obzirom na važnost očuvanja funkcionalnog i integriranog europskog tržišta osiguranja, nužna je daljnja normativna i institucionalna konsolidacija – osobito kroz jačanje nadzorne koordinacije, digitalnu razmjenu podataka i harmonizaciju temeljnih zaštitnih mehanizama poput garancijskih fondova. Takav pristup može doprinijeti većoj pravnoj sigurnosti, smanjenju operativnih troškova i dugoročnoj stabilnosti tržišta, u korist osiguranika i osiguratelja.

Challenges in applying the model of freedom to provide insurance services in the European Union's single market: legal discrepancies and regulatory obstacles

Summary: *With the development of the European Union's single market, cross-border provision of insurance services has become possible through the Freedom of Services (FOS) model. This study analyses the challenges encountered by insurers when operating across borders under the FOS framework within the EU internal market. Although EU regulation seeks to eliminate obstacles to the free movement of insurance services, inconsistent implementation and diverging national rules among Member States create legal uncertainty, hinder the distribution of insurance products, and increase operational costs.*

The aim of this study is to examine how regulatory differences across Member States affect insurers engaged in cross-border activities and to identify barriers that complicate the application of the FOS model.

The analysis is based on an examination of the legal and regulatory dimensions of the EU insurance market, with particular attention to regulatory fragmentation, variations in pre-contractual disclosure requirements, and other compliance-related challenges. The study also considers the recommendations issued by the European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) aimed at enhancing regulatory convergence and facilitating cross-border insurance operations.

Regulatory fragmentation concerning General Good Provisions further contributes to differing interpretations of certain legal terms, which complicates the adaptation of insurance products and contracts to the national frameworks of individual Member States.

Key issues addressed include the effects of regulatory divergence on legal certainty and business costs for insurers, the impact of non-harmonized disclosure obligations on the practical application of the FOS model, and the prospects for regulatory alignment as a means of supporting the functioning of the EU single insurance market.

In conclusion, the study emphasizes the need for greater legal harmonization and more effective coordination between supervisory authorities in order to ensure a more consistent application of the Freedom of Services model and a more stable operating environment for insurers established within the European Union.

Keywords: *insurance, freedom to provide services, national regulations, regulatory fragmentation*

Navedeni izvori i korištena literatura

Direktiva (EU) 2016/97 od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst). Službeni list Europske unije, L 26, 2.2.2016., str. 19–59.

Direktiva 2009/138/EZ od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II). Službeni list Europske unije, L 335, 17.12.2009., str. 1–155.

Freedom to provide services and the general good in the insurance sector. Službeni list Europskih zajednica, C 43, 16. veljače 2000., str. 20–27.

EIOPA. (n.d.). Guidance on the identification of cross-border business of insurance intermediaries. Pristupljeno 10.3.2025. Dostupno na: https://www.eiopa.europa.eu.

EIOPA. (2024a). Report on Supervisory Activities in 2023 (EIOPA-BoS-24/0177), 19 April 2024

EIOPA. (2019). Country-by-country analysis of national general good rules. Frankfurt: European Insurance and Occupational Pensions Authority, 30 July 2019

EIOPA. (n.d.). Austria – General Good Provisions (GGP). Pristupljeno 15.3.2025. Dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en

EIOPA. (n.d.). Germany – General Good Provisions (GGP). Pristupljeno 15.3.2025. Dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en

EIOPA. (n.d.). Italy – General Good Provisions (GGP). Pristupljeno 15.3.2025. Dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en

EIOPA. (n.d.). Slovenia – General Good Provisions (GGP). Pristupljeno 15.3.2025. Dostupno na https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/registers-lists-and-databases/idd-general-good-provisions_en

EIOPA. (2024c). Decision on the cooperation of competent authorities with regard to Directive (EU) 2016/97 on insurance distribution (EIOPA-BoS-24/339), 24 August 2024

EIOPA. (2024). Final Single Programming Document 2025–2027: Including Annual Work Programme 2025 (EIOPA-BoS-24/581), 17 December 2024

EIOPA. (2021). Failures and Near Misses in Insurance: Overview of recovery and resolution actions and cross-border issues (EIOPA-BoS-21/394), 8 October 2021

Hanfa (n.d.). Informacije o pravilima općeg dobra hrvatskog prava (obvezne odredbe hrvatskog prava). Pristupljeno 10.3.2025. Dostupno na https://www.hanfa.hr.

Insurance Europe. (2024). Annual report 2023–2024: Reporting reduction – How reporting requirements are affecting insurers and how they can be streamlined. Bruxelles: Insurance Europe.

Keglević, A. (2012). Načela prava osiguranja u praksi Suda EU i njihov utjecaj na privatnopravne poretke država članica. Zbornik PFZ, 62(5–6), str. 1830.

Padovan, A., & Duvnjak, L. (2021). Prekogranično poslovanje društava za osiguranje na jedinstvenom tržištu Europske unije – pogled iz Hrvatske. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Zagrebu, 71(1), 41–63.

Pravilnik o vrsti i visini naknada Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN 26/2019).

Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14, 155/23).

Zakon o osiguranju (NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22, 152/24).

Zakon o nadzoru osiguranja (Versicherungsaufsichtsgesetz – VAG 2016). Savezni zakonik Republike Austrije, BGBl. I Nr. 34/2015.